

tömeg szelleme nem csak megakadályozza, hanem korlátozza it?

Igy hát meg kellett tartani azt a mulatságot, a mely a középkorban oly magas lovagerények kiinduló pontja volt: a páros viaskodást, a mely szabályszerű, jól körülírt formát adott az uri mulatságoknak. A szabadság, egyenlőség és testvériség uralma magadta a jogot minden önzéletes embernek, hogy a becsületén ejtett sérelmekért fegyveres elégtételt kérjen akárn ilyen osztályhoz, fajhoz vagy felekezethez tartozzék is.

Hajrá! Ez az uri mulatságok kiinduló pontja volt. S elfajulásában a páros viaskodás nem sokban különbözött a jó czellővő főur mulatságaitól, a ki a háztetőről uri passzióból puskájával leszedte a szerencsétlen cserepest. A nép fiának nines módja, de nines is ideje s kedve magát a czellővőben és karddal való hadakozásban kiképezni, az uri ember, a kinek más dolga nines, ebben nagy tökélyre vitte. S jött ennek folytan a párbajmánia. Puffogtak a pisztolyok, esattogtak a kardok. Vör folyt bőven, öröme és mulatságára az uri embernek, a kinek ilyeneken a szabadság, egyenlőség és testvériség megint visszaadta uri mulatozásához a jogot. Becsületkerdeésekben valóságos istenítélet volt a páros viaskodás és rendesen az uri ember mulatságával végződött. S kifejlődtek a spadasszin-erkölcsök és támadtak spadasszin-exisztenciák. A lovagias erőszak és kényszer sokkal rosszabb volt mint azelőtt. Megesett ugyan, hogy egy egy spadasszin is ott hagyta uri fogát a csatában, de az ritkaság volt. Elvegre az ilyen istenítélet feleben is győzött néha az igazság. De rendesen az győzött, a kinek a páros viaskodásban nagy gyakorlata volt.

Egyebekre is jó volt a páros viaskodás. Csak arra volt szükség, hogy valaki jó párbajozó hírébe keveredjék. Ekkor elkövethe-

tett minden injuriát, minden meg nem engedett dolgot, (amit a neveletlen plebs komiszárnak keresztelt,) de ha valaki előállt és azt szemére merté lobbantani, azonnal előkerültek a pisztolyok és kardok s jaj volt a vakmerőnek. Ilyenformán a spadasszin-erkölcsök mindjobban kiszélesedtek és sulyban, erőben, hatalomban mindtöbbet nyertek. Grasszál a párbaj-erkölcs széles e világon és nálunk is grasszál még mai napig is.

S most im, a spadasszinok megint megbotránkoznak. A plebejus, durva erkölcs az uri mulatságnak az utolsó faját is elakarja törölni. Mi lesz az uri mulatságból, ha már párbajozni nem szabad?

Ime, Németországából milyen különös hír érkezett a napokban; Egy uri ember elcsabitotta a másik uri embernek a feleségét. A megesei megtudta ezt és a házasság szabályát szerint páros viaskodásban a csabitó által lego aktis agyonlövette magát. Ez rendjén való dolog volt s más időkben, más körülmeyek között hamar napirendre tért volna a világ e rendes lefolyásu istenítélet fölött. De a törvény szoktalan módon beavatkozott az istenítéletbe. Hat esztendei várfogságára ítélte a kitűnő cellővőt. Az akkora büntetés, hogy egybamar aligha lesz párbaj Németországban. Ha nálunk egyszer a törvényt ilyen komolyan alkalmazzák, de hamar vege volna a spadasszin-világnak!

De hisz ez a bökkenő. Vannak ragályos természetű események és felfogások. Ilyen lehet az is, hogy szerte a világon igen nagy mozgalom induit meg a párbaj ellen. S már nálunk is kezd ez a gyógyító ragály (hogy így nevezzük) terjedni, habár nem olyan mértékben, mint azt az emberi jog és igazság kíváuhatná.

A spadassziokon a sor megbotránkozni. Mert csak egy kis türelem s a sértett emberi jog megint győzelemre jut. Az uri mu-

latság utolsó vért kivánó faját is eltörlék a föld színéről s talán mégis elkövetkezik az idő, a mikor az igazságot minden embernek egyformán mérik.

A Csokonai-kör felolvasó ülése.

(Székely írók Debreczenben)

(L. I.) A debreczeni Csokonai-kör nemesebb, magasztosabb eszmét aligha való-sított meg, minthogy elhatározta: székelyestét rendez Debreczenben.

Ami edes testvéreink, a derék jó székely nép letérdeke forog veszélyben a kies Erdély bérczei között s a derék, hazájukhoz mindenkor hű székelyek testvéreikhez, a magyar nemzethez fordulnak segítségért, ne hagyják őket elveszni, nyomorultul elpusztulni. Az egész országban visszhangzik a székely nép segélykiáltása s nem eredmény nélkül.

Szóval, tollal küzdenek a székely nép érdekében azok a derék székely magyarok, kik népeiktől elszakadva a fővárosban s az ország más részében laknak.

Debreczen, az őt magyar város falai közé is eljutott a vesz, a segélykiáltás. A város polgársága, lakossága megértette azoknak a szerencsétlen derék testvéreinek messze Erdélyből elhangzó segélykiáltó szavát.

Városunk egyetlen számtottevő köre, a Csokonai kör karolta fel elsőnek az eszmét, hogy segítsen a székelyeken.

nap, a hogy egy nagy folyóvizen átakarnak menni, egyszerre megdagad a víz, kiesap a medréről. Zugott bögött rettentően s mintha mind azt sugta, bugta volna: vissza, vissza, bajba van a székely!

— Vissza, vissza! — kiáltott Csaba — Utannam vitézek!

És vágattak vissza sebes szélnél sebesebben, a gondolatnál is sebesebben s im a víznek igaza volt: körülfozták a székelyt mindenféle népek. Széjjel verte ezeket is Csaba. Hirük, poruk sem maradt ottan.

Harmadszor is felkerekedtek a hazatérő hunok s mehettek már jó egy esztendeje, ott bolyongtak Görögország földjén, s hát egyszer csak kerekedik rettentő nagy fergeteg. Onnet indul a székelyek földjéről. Elhúlt sebes szellő képeben, repült, repült, s mire oda ért, fergeteggé nevedett. Zugott, bugott a fergeteg s mintha mind azt zugta, bugta volna: vissza, vissza, bajban van a székely!

És vágattak vissza a vitézek, sebes szélnél sebesebben, még a gondolatnál is sebesebben s harmadszor is széjjel verték a tenger ellenséget.

Aztán megint visszaindultak Szittya országba. Most már harmadszor. És telt, mult az idő. Eltelt ötven, eltelt száz esztendő, nem bantotta a székelyt semmiféle ellenség, éihettek békeken. De hiába vártak Csaba királyfi a magyar testvérekkel. Azt hitték, talán vissza sem találtak az ősi földre, ott veszték el Görögországban. Pedig visszataláltak. Csaba királyfi visszavitte Isten kardját a magyar testvéreknek.

— Imé, — mondá nekik — az én apám megtalálta Isten kardját, meg is hódította vele a világot. Am a hogy behunyta szemét, a gonosz szellem belénk költözök,

testvér testvére emelte kardját. Megtántorodék az én lelmem is: Isten kardját én testvéremnek szívébe döftem. De mielőtt elindulek, megmártottam az Oltnak vizébe: im lássatok, ragyog, villog, mint annak előtte. Jertek, jertek magyar testvérek, fogadjuk vissza Atilla országát!

Nagy kedve kerekedett a fiatal vitézeknek, hogy induljanak nyomban, anny sok szépet regélt Csaba királyfi Atilla országáról. De mondták az öregek: várjatok, addig ne induljunk, míg közülünk valakinek Isten meg nem jelenti: menjünk-e avagy ne.

És abban megnyugodának a magyarok s éltek tovább Szittyaországban...

És éltek ezek közben a vitéz székelyek is békességben. Messze földön híre volt nagy vitézségöknek: ellenség nem merté harbitani hosszú időkön által, Hanem a sok mindenféle népek nem nyughattak, s a hogy egy kiesit erőre kaptak, közre fogták a székelyt minden oldalról. Még a fűszál is feltámadott ellenök s egy székelyre száz ember is jutott. És hiába néztek Szittyaország felé, nem jött segítség. Csaba királyfi rég por és hamu lett, őt ugyan hiába várták.

De halljátok, mi történt, — Mikor éppen az utolsó csatára készült a székely, éjnek éjszakáján megvilágosodik az ég s ime a csillagoknak fényes ragyogása közt megjelenik Csaba királyfi s nyomában a vitézek, kik sok száz esztendővel annak előtte háromszor verték széjjel a székelyekellenségeit. Nem hagyta el a székelyeket az ő csillaguk, a szaturnus csillag. Hirül vitte magas menyországba Csabának: bajba van a székely!

— Fel, fel, vitézek! — kiáltott Csaba s ime felkerekedének a halott vitézek, végig

száguhdának a csillagos ég boltozatján, sebes szélnél sebesebben, a gondolatnál is sebesebben s a székely határon, hol az éj reá hajlik a hegyekre, leszállanak az égből.

Rettentő rémület szállja meg az ellenséget láttára a lenn törtéteknek, kik az égből szálltak le s nem hagyván a székely testvért nagy veszedelmében, szaladt az ellenség esze nélkül, nines az a vitéz, aki megállani merjen, a ki vissza is tekintsen.

És halljátok, csodáljátok, Csaba és vitézei ismét felszállanak a csillagos ég boltozatján s visszazáguhdanak azon az uton, a merről jövének. Ragyogó fehér ut verődik a paripák lába nyomán, a mely el nem enyészik soha s meg marad örökkön örökké: a hadak útja e z. Ott ragyog az égen, csillagos eszében.

Ott ragyog, ott.

Ezernél több esztendeje, hogy ott ragyog. S ezer esztendőnek multán im csüggedten, reményevesztetten tekint a székely a hadak útjára: Csaba királyfi nem jó vissza többet. O, hová lettél, merre tünél régök csudaszép világa! Im a föld megmozdult a székely láb alatt. Busan hajladoznak, integetnek a fák: vissza, vissza, bajba van a székely, de hajh, Csaba királyfi nem jó vissza többet. Megmozdult a föld, kerekedik rettentő fergeteg, megdagadtak folyók; patakok, zugva zugják: bajba van a székely és Csaba királyfi nem jó vissza többet. Hirül viszi a szaturnus csillag, utolsó csatára készül a székely — mind hiába: Csaba királyfi nem jó vissza többet.

Jertek, jertek, magyar testvérek, mozduljon meg a szívetek! Jertek a koléti határra: ott vivja élethalál harcát a székely.

Tegnap zajlott le a Csokonai kör által rendezett székely estély. Egy nagy nemzeti akciónak alapkövét rakta le tegnap a Csokonai Kör.

Elsőrendű kötelessége mindnyájunknak a közmevelődés ügye iránt való meleg érdeklődésnek nyilvánosan is kifejezést adni, mert egy nemzet erkölcsi és értelmi életének legnagyobb forrása, leghatalmasabb támasza: az irodalmi és tudományos magas műveltség s mert a nép boldogulása csak ekkor remélhető.

A Csokonai Kör ezt akarja fejleszteni felolvasó estéivel, de a tegnap rendezett felolvasó ülése felül emelkedett ezen, mert — mint említettük — egy nagyszabású nemzeti akciónak kezdeményezője, uttörője lett. Nagyobb erkölcsi eredményt nem érhetett el a Csokonai Kör, mint amilyenben tegnap volt része.

E város közönsége megértette a Csokonai-kör szándékát s tömegesen sietett az estélyre, hogy meghallja azoknak a derék székely íróknak segélykiáltásait, kik a maguk rideg valódiságában, közvetlen tapasztalatból ösmerik székely véreik, székely testvéreink bajját, nyomoruságát.

Azok a székelyírók, kiket e város vendégül tekintett, tegnap hallatták itt szavaikat. Kérnek, könyörögnek nem a maguk, hanem az elhagyatott, veszendőnek indult székelytestvéreikért, azoknak érdekében harcolnak szóval, írásban: ne hagyja a magyar nép testvérét elpusztulni.

Mi hisszük, bizunk benne, hogy a város közönségének szívéhez nem hiába szól-

Érettetek is vivja, nem csupán magáért. Jertek, jertek s nézzétek, mi tenger ellenséggel küzd e nép.

Jertek, jertek, nézzétek e népet, a mely Istenét imádja, hazáját szolgálja, vagy nehéz munkával a testét rongálja s javát, boldogságát földön nem találja. Jertek, jertek s hallgassátok meg szomorú énekét:

Ó, az mégis hallhatatlan!
Ugy szenvedni nagy ártatlan!

Jertek, jertek, ott ragyog még az égben a hadak útja, de nem Csabát s hunjait várjuk ez uton, titeket varunk magyar testvérek. Mert bizony mondom néktek: utolsó csatára készül a székely: erre a csatára hívunk téged, magyar testvér! Mert bizony mondom néktek: együtt kell megvívunk ezt a nagy csatát! S ha együtt vivjük meg, hol az ellenség, melyen győzedelmet nem veszünk?!

... Ahol az ég a hegyekre hajlik, arra jertek, arra. Ott vár rátok a székely nép csüggedten, arra jertek, arrs. Ott kesergő szomorú énekét, arra jertek arra. Ott dől el a te jövendő is, hallod-e magyar? Ha a székely elpusztult, te is elpusztulsz, hallod-e magyar.

Arra jertek, arra, a hol az ég a hegyekre hajlik
Arrajertek, arra, a hol eza szomorú dal hallik:

Óh ez mégis hallhatatlan,
Ugy szenvedni, elpusztulni nagy ártatlan!

Halljátok-e? Ugy szenvedni, elpusztulni nagy ártatlan.

lottak a székely írók s társadalmunk minden rétege megszívleli az elhangzott segélykiáltó szavakat s nem marad meddő, lelkeikben nyomokat hagy s szíveikben fogékony talajra talál a székely nép könnyekig megindító fohásza:

Ó, az mégis hallhatatlan
Ugy szenvedni, elpusztulni nagy ártatlan!

A fényes sikerű Csokonai Kör székely felolvasásáról különben a következő részletes tudósítás számol be:

A Csokonai-kör által rendezett székely felolvasásra a vendégek névszerint: Benedek Elek kiváló publicista, Jakab Ödön jeles költő, mindazt a Kisfaludy társaság tagjai, Gaál Mózes tanár, kedvelt s jeles író, Jancsó Benedek, Györfly Gyula orsz. képviselő és Kolozsvarról Felszeghy Ferencz tegnap, vasárnap délelőtt a gyorsvonattal érkeztek városunkba.

A vasutnál a Csokonai-kör elnöksége várta az illusztris vendégeket. Délben a kör első alelnökének Komlóssy Arthurnak voltak szívesen látott vendégei. Majd a délebed elköltése után körutat tettek a városban, megnézték a kollégiumot s a nagykönyvtárt hol Ferenczy Gyula akadémiai tanár könyvtárnok kalauzálta a vendégeket s szolgált magyarázatokkal s felvilágosítással.

A felolvasó ülés kezdetét d. u. 5 órára tűzte ki a Csokonai kör. Fel őt sem lehetett még s a városháza nagyteremébe s a szomszédos kistanácsterem már zsúfolva volt. Ember ember hátán tolongott s valószínűsége harez folyt, hogy helyet kapjanak a később érkezők.

Meg öt óra sem volt, a jegyek eladását beszüntették, mert már lehetetlen volt a terembe jutni.

Olyan előkelő közönség rég nem volt együtt a Csokonai Kör felolvasó ülésén, mint tegnap.

Az üléshelyeket az urhölgyek foglalták el. Városunk társadalmi életének szereplői majdnem mindnyájan jelen voltak, ott láttuk Kiss Áron püspököt, dr. Bakonyi Samu, dr. Benedek János, Dobieckzy Sándor orsz. képviselőket, Igyártó Sándor főügyészt, Simonffy Imre polgármestert, Komlóssy Arthúr főjegyzőt, K. Tóth Kálmánt, Oláh Károly tanácsnokot, dr. Bartha Bélát stb.

Pont öt órakor megjelentek a teremben a székely vendégek, kiket éljenzéssel üdvözöltek. A vendégek a pódiumon foglaltak helyet. Dobieckzy Sándor, a Csokonai-Kör alelnöke nyitotta meg a felolvasó ülést. A mai felolvasó ülést — úgy mond — különösen érdekessé teszi az, hogy azok a kik a székely kérdés megoldásában jelentős részt vesznek ki maguknak fognak itt Debreczenben megszólalni. Az erdélyi rész legderakabb népének nevében szólnak hozzánk. Nem könyöradományt kérnek, hanem szeretet, testvéri honfiai szeretetet. Ezért indult meg a lelkes csapat, ezért küzd, ezért dolgozik nemes lelkesedéssel.

Egyenként felsorolta ezután a vendégek nevét. Zugó, hatalmas éljenzés volt minden egyes név felolvasására a közönség válasza.

Az elnöki megnyitó után megjelent a szelid lelkületű író, **Benedek Elek** sugár alakja a felolvasó asztalnál. Lelkes éljenzés, taps fogadta a szimpatikus megjelenésű felolvasót, ki a **Hadak útja** mondát dolgozta s olvasta fel.

Benedek felolvasása a legbájosabb költemény prózabán megírva. A **Hadak útja** népmondát dolgozta fel, varázsos köntösbe öltöztetve a bűbajos regét, melynek felolvasását a legnagyobb figyelemmel, érdeklődéssel hallgatta a közönség.

A közönség tetszés nyilvánítása percekig tartott, annyira elbájolta Benedek költői felolvasása.

A gyönyörű, nagybecsű felolvasást lapunk mai tárczarovatában közöljük.

Az éljenzések lecsillapulta után a debreczeni leányok legszebbike a szintén székely **Pünkösti** Gitta kisasszony lépett a pódiumra s Gyulai Pál „Erdély” című költeményét szavalta el, melyben Gyulai Erdély szépségeit s székely nép dicsőségét zengi el. Pünkösti Gitta kisasszony remekelt tegnapi szavataival. Megkapóan, művészi módon színezte ki a költemény leíró részeit s lelkesülten, mély érzéssel, beleöntve nemes szíve egész hevét, tüzet, zengette azt a részt, melyben Gyulai a székelyek dicsőségét festi.

A gyönyört nyújtó szavalatot a lelkes közönség hosszantartó éljenzéssel s tapsal jntalmazta s mikor a pódiumról lelépett, minden oldalról az üdvözlések özönével árasztották el.

Jakab Ödön jeles poéta, a Kisfaludy társaság tagja követte a felolvasó asztalhoz Pünkösti Gitta kisasszonyt.

Négy, szebbnél szebb verset olvasott fel. Az ő szereplése fénypontja volt a felolvasó ülésnek. Elsőnek „**A z é n é d e s a n y á m**” cz. költeményét olvasta fel. **Jakab Ödön** sok értékes költeménnyel gazdagította a magyar irodalmat, költészetet, de alig hisszük, hogy akadna költeményei között becsesebb, megkapóbb s jobb „**A z é n é d e s a n y á m**” cz. költeményénél.

A kies Erdély bércei között egyszerű magányában visszavonult édes anyjáról regél ebben a költeményében a költő, ki boldog, hogy fiát hírnév, dicsőség környékezi s míg a szerető anyja ennek örvend, addig a fia kesereg, szenved, mert épen az, a minnek az anyja örül: a dicsőség, a hírnév, ezek szakították őt el az anyai kebelétől, hova ő épen ezek miatt vissza nem térhet.

Költeménynek aligha volt még olyan hatása hallgatóságra, mint **Jakab Ödön** ezen költeményének.

Mikor **Jakab Ödön** költeményének ama részéhez ért, hogy neki fáj a hírnév, a dicsőség, mert ezek választották el a szerető anyjától, annyira megilletődött, hogy könnyek toltak szeméibe s a teremben alig volt ember, ki ne könnyezett volna s aki nem értette volna meg, ne érezte volna **Jakab Ödön** mély fájdalmát, melynek ő felolvasott költeményében oly gyönyörűen kifejezést adott. Mikor véget ért a megkapó költemény, pár pillanatig a közönség is megvolt hatva s csak ezután tört ki a taps olyan elemantáris erővel, amilyen még nem hangzott el a városháza teremben.

A gyönyörű vers utolsó strófája külsőben így hangzik:

Mig fia mind föllebb emelkedve fűdik
A nagy nyilvánosság forró verőfényén,
Addig ő ott alant marad és ott vész el:
Mélyen rejtőzve a névtelenség éjén,
Mint a fagyókér, mely magas sudart növel,
De maga sosem él fent a napsugarán,
Ugy tölti el éltét s úgy fog elenyészni
Az é n é d e s a n y á m!

A következő felolvasott költeménye „**a t é l**” szép hangulatteljes, a „**S z o m o r u a n o l v a s g a t t a m**” nemzeti keservet tolmácsoló vers, mely a székelyek s a magyarok szomorú sorsát festi erőteljesen s a „**Sírató**” mind nagy hatással voltak a közönségre.

A közönség még hatása alatt állott a fenséges költeményeknek, midőn előlépett **Gaal Mózes** tanár, a jeles és kiváló ifjúsági író s a „**Virrasztó**” cz. elbeszélését olvasta,

fel. Egyszerű, bájos falusi történetet dolgozott fel a szerző, melynek tanulsága az, hogy az anyaföldhöz ragaszkodjunk mindenkor. Az értékes elbeszélés mély hatással volt a közönségre.

Gaal Mózes felolvasását lapunk holnapi számának tárcza rovatában közöljük.

Majd **Benedek** Janos dr. orsz. képviselő, ösmert jeles poéta adott elő nagy hatással, az ő kedves lebilincselő előadasi modorával két szép költeményt „A csángó”-t és „A kis eger” című. Ez utóbbit holnapi lapunkban közöljük. Lelkes taps s éljen volt a jutalma Benedek szereplésének.

Fel hét felé járt már ekkor az idő, a teremben már elviselhetlen volt a hőség is, de a lelkes közönség is kitartott, de megkárpolta a kiállott „kellemetlenségéért” a műsor utolsó pontja, **Szekely Gyula** színházunk baritonistájának eneke, zenekíséret mellett szekely dalokat énekelt. Erőteljes, csengő baritonja gyönyörűen érvényesült s a közönség gyakran megújraza a szépen elénekelt jozsa, zamatos szekely dalokat.

Ezzel befejezést nyert a Csokonai-kör szekelyfelolvasó ülése, mely nemesak nemzeti, de irodalmi szempontból is a legbecesebb vélt sokáig emlékezetében fog élni e város közönségének s a melyre mindenkor büszken tekinthet vissza a Csokonai kör s új jeles titkara dr. Kardos Albert, kinek elsősorban érdeme, hogy ez a feledhetetlen szekely este megvalósult s ily fényes erkölcsi eredményvel végződött.

Diszeloádás a színházban.

A szekely vendégek tiszteletére este a színházban diszeloádás volt. Benkő János történelmi népsziművét „Bukov a szekelyek hőhőri”-t játszottak.

A színház nézőtere egészen megtelt, a vendégek két családi pahlolyban foglaltak helyet.

Az előadás gondos volt. Kifogástalanul ment s sokat tapsoltak a Komjáthy párnak, Sziklaynak, Komlóssynak, és Szekely Gyulanak.

Nagy tetszést aratott Makray Dénes szekely-csángó neptáncza. Az előadásból kiemelkedett egy aranyos bájos gyermekszereplő, az öt éves kis Bartha Rózsika, ki oly kedvesen ügyesen s biztonsággal játszott beszélt, hogy bizony előnyére valne az ő biztonsága, nyugodtsága bármelyik színésznőnek is. Sok tapsban volt része az aranyos kis babának.

Színházi előadás után a vendégek tiszteletére társasvácsora volt a „Bika” termében, melyen számosan voltak jelen s ahol természetesen a falköszöntők sem maradtak el.

A szekely vendégek a legkellemesebb benyomásokkal ma reggel a gyorsvonattal utaztak el városunkból.

NAPI HIREK.

A debreczeni református szövetség.

Mint halljuk a debreczeni ref. egyház hívi közt a Degenfeld-féle ref. szövetségbe való belépésre gyűjtik az aláírásokat. Kötelességünknek tartjuk jelezni, hogy ennek a szövetségnek az ügyével — lapunk legközelebbi számaiban — mi is behatóbban fogunk foglalkozni. Helyénvalónak tartjuk tehát figyelmeztetni a ref. egyház híveit, hogy mielőtt az aláírás belépés kérdésében magukat elha-

tároznák: sziveskedjenek közleményeinket bevarni. Azután tegyenek legjobb belátásukhoz képest.

A presbyteri gyűlés.

A debreczeni ev. ref. egyház presbyteriuma tegnap délelőtt Kiss Aron püspök és Simonffy Imre kir. tan. főgondnok elnöklése alatt gyűlést tartott az egyház épület tanácstermében. A presbyteri gyűlés egyik legérdekesebb mozzanata az alakulóban lévő országos ev. ref. tanár-egyesület kérvénye volt, melyben az egyesület vezérljaira segélyt kér a debreczeni egyháztól. Az ev. ref. tanár-egyesület, mely eddig a tiszántúli címet viselte és melynek Döczy Imre állott az élén, a jövő hónapban tartja Debreczenben újja alakuló gyűlését és országos ev. ref. tanár-egyesületé alakul. A presbyterium méltanyolva az alakuló egyesület czéljait, 500 koronát szavazott meg. A debreczeni főgimnázium VII. osztályu növendékei Tisza István gróffal az élükön, mint mar a C s a p ó k e r t i imaház urasztalára kelyhet adományoztak. A presbyterium közszónetet szavazott a diákoknak nemes aldozatikészségükért. Még több apró ügy elintézése után a gyűlés d. u. fel egykor véget ért.

Tűz a főtéren.

Tegnap virafóra tűzharag hangzott el a Piaez-utezán. A városházával szemben lévő épület, az Andaházy Szilágyi intézet udvarán támadt tűz. A felszer gyuladt ki s hatalmas lángoszlop nyúlta a tetőzetet. A tüzesetről elég gondatlanul előbb a rendőrséget értesítettek, azután a rendőrségtől telefonáltak a tüzőlőkért. A tüzőlők lehető gyorsan igyekeztek a tüzeset helyere es hozzafogtak az oltás munkajához. Par óra hosszáig tartott, míg a tüzet teljesen lokalizáltak. A felszer kamarákra rekesztve utezai árusok birtak berbe. Paprikát, seprüt, elesmosót s mas ilyenfélét tartottak benne. Egyik árus gondatlanságból a szenes fazekat betette az aruczikkek közé es egy darabb rongyal betskaria. Ez kapott tüzet, ettől borult langba az aruczikkek halmaza es a tető. A kar nem tesz ki nagy összeget de a szegény árusokat megis érzékenyen sújtja, mert a felszer árutartalma nem volt biztosítva.

Kettős eljegyzés.

Két testvér eljegyzéséről veszűak hírt. Szöllősi Bela dr. debreczeni orvos jegyet váltott Czettel Adolf betűöntődei r. t. igazgató leányával Reneével Budapestről; a másik eljegyzés ugyancsak a Szöllősi családban történt. Szöllősi Ernő dr. nagyváradi orvos Czinczar Adolf b.-gyulai takarékpénztári igazgató leányát Ilonkát jegyezte el.

A tisztviselő egyesületi tagok figyelmébe.

A nagyerdei fürdői bérlő társaság a debreczeni tisztviselő egyesület tagjait azon kedvezményben részesíti, hogy ugy elsőrendű kádfürdőt fürdőruhával es szappannal, mint gőzfürdőt bármely napon 72 fillérért használhatnak. Az ily jegyeket Tóth Bela ur Piaez-utezai gyógyszeráraban vált. hatják az egyesületi tagok. Az igazgatóság

Halálozás.

H.-Nánásról vettük az alábbi gyászjelentést: Alantírottak fájdalomtól megtört szívvel tudatjuk a jó férjnek, apósnak, nagyapának es testvérnek DARÓCZI JAKABNAK

életének 77-ik évében hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. Kedves halotunk földi részeit folyó hó 24-én d. u. 2 órakor fogjuk az ev. ref. templomban tartandó gyászbeszéd után az új felső temető kertben örök nyugalomra helyezni. Mely végtisztességtételre a rokonokat, barátokat es ismerősöket banatos szívvvel meghívjuk. Hajdunánás, 1902. febr. 23. Neje: Daróczy Katalin. Testvéreje: Daróczy István. Menye: Gyulai Zsófia öz. Daróczy Miklósné. Unokái: Daróczy Ilona. Daróczy Juliska férjével Nagy Ferenczcel. Daróczy Miklós. Daróczy Mariska férjével Reszogi Ferenczcel. Áldás es beke lengjen porai felett!

A Polgári kör közgyűlése.

A Polgári kör, mely már közel 40 éves fennállással dicsekedhetik, tegnap, vasárnap delutan tartotta évi rendes közgyűlést a tagok élénk részvétele mellett. Elnökké közfelkiáltással Komlóssy Arthur városi főjegyző polgármester helyettesét választották meg, ki a közgyűlésre négy tagu küldöttség által meghivatvan kijelentette, hogy a feléje egyhangulag irányult bizodalmat méltanyolva a választást elfogadja. Al-einökké Czegléd Gyula, főjegyzővé Kerékgyártó József, aljegyzővé Raics Gyula, ügyvédé Buday Gyula, pénztárnokká Dávid Mihály, a kör gazdájává Horkay Lajos es könyvtárossá Imre János választattak meg. Ezenkívül 2 számvizsgáló, 24 rendes es 4 pótválasztmányi tag választott s a közgyűlés az új elnök es tisztí kar elitése mellett d. u. 6 órakor ért véget.

A miniszter — a „ficzkó” ellen.

Mi az a „ficzkó”? Bizonyos, hogy táj-szolás. Nalunk, depr. magyarsággal hánzlí-uak szoktak nevezni, amelyből néha János-kat is formáltak. Ebből kivilaglik mindjárt az értelme. Minden sörívő igen jól tudja, hogy mikor a csapból a poharba sört eresztenek, akkor a pohárból bizonyos mennyiség kiesorog s a csap alatt álló edényben összegyűlik. Az ilyen kifolyt sör hamar megmelegszik es aztán keserű lesz. A sörmerők, noha tudják, hogy az edényben összegyűlt állott sör az egészségre ártalmas, ezt a sört epen ugy kimérik, mint a hordóban lévő. Egész pohárra valót nem adnak belő e, mert senki sem inná meg, de kisebb mennyiségben a csapból eresztett sörhöz keverik s így adnak tul rajta, megmontva a jó sört is. Ilyeten eljárásuk következtében mindig nagy volt a sörívők panasza, ám hiába, mert a bajon a hatóság nem igyekezett segíteni. Most azonban, ugy látszik, megváltozik a helyzet, hála a belügyminiszternek, aki igen helyes es dicseretes rendeletet bocsatott ki. Ebben a rendeletben a miniszter kimondja, hogy a kifolyt állott sört, koresmáros, nyelven a ficzkót, kimérni nem szabad. Azt a koresmárost, aki a rendelet ellen vét s aki a ficzkót a sörhöz adja, 100 koronáig terjedő pénzbüntetéssel sújtják. Ha pedig ilyen manipuláczió másodikban is rajta kapják, a pénzügyigazgatóságnak kötelessége lesz az italméresi jogot megvonni tőle. Meghagyja a miniszter, hogy a koresmárosok visszaelését a rendőrségnek, a városi es járási orvosoknak igen szigoruan kell venni s a vizsgálatot magánosok panaszára is megindítani. Most már csak az van hátra, hogy a hatóság a rendeletet kérlelhetlen szigorral végrehájtja es hogy maguk a sörívők is a sarkukra álljanak.

A kölcsönös segély-egyesület közgyűlése.

A debreczeni kölcsönös segélyező-egyesület tegnap tartotta rendes évi közgyűlést. Az elmúlt év váratlan siker hozott az

egyesületnek, amennyiben még eddig Debreczenben nem tapasztalt hűszoneredményt juttat a tagoknak. Az 1896 ik évi évtársulat tagjai heti 40 fillér befizetés után ez évben 150 korona jut kifizetésre. Új igazgatósági tagokul megválasztottak: Dr. Bartha Béla, Szentkirályi Tivadar, Debreczeni Lajos, Rickl Antal. Majd az alapszabályok némi módosítására került a sor, mire a gyűlés délfelét véget ért. A kifizetések február hó 25 én kezdődnek.

Köszönetnyilvánítás.

A városunkban f. hó 19 én tartott siketnéma előadásán egy, magát megnevezni nem akaró nemes szívű ember barát felülfizetés gyanánt s a városunkban felállítandó siketnéma intezet javára — ujabban 20 koronát tett le azon nyilatkozattal, hogy bár ő anyagi javakkal nem rendelkezik, de mivel az előadásán tapasztaltak könnyekig meghatották, nagy családja dacára is siet adományát letenni a nemes czél oltárára. Bár követnék őt azok is, kik jobb anyagi körülmények között vannak s mozdulna meg az egész társadalom! Szíves adományokat annak megjegyzésével fogadok el ezután is, hogy e kegyes adománynyal az előadás jövedelme 281 koronára szaporodott. Olah Károly tanácsnok.

Az izr. magyar irodalmi társulat felolvasása.

Az izraelita magyar irodalmi társulat, mely a zsidó ösmereteknek magyar nyelven való terjesztését s a magyar nyelv és szellem ápolását tűzte ki czélul a zsidó egyházi életben a nagyobb vidéki városokban felolvasást rendez. Az irodalmi társulat Debreczenben rendezi az első felolvasást Szerbelsi Miksa az „Egyenlőség“ szerkesztője a társulat választmányi tagja e végből most Debreczenben időzik s Reichmann Ármu hitközségi elnökkel megállapított abban, hogy a társulat első felolvasását márczius 9-én tartja meg. A felolvasó estély az izr. iskolában lesz s 6 órakor kezdődik.

A szerelem hőse.

Vizbe ugrani, mérget venni, föbelőni magát a szerelemért — mindez közönséges dolog ma már és a krónikás kétsoros rendőri hírből végez vele. De van valami, ami ennél sokkal nagyobb áldozat, valóságos hősiesség és ami megérdemli, hogy kiemeljük a múlt köznapiasságok szürke sorából: Staud János szegedi szabólegény követte el ezt a hősiességet, hogy a mennyasszonya kedvéért — áttért a zsidó vallásra. Egy szegedi újság írja, hogy az áttérés már meg is történt és az új hitsorsos Odom nevet kapott.

A katonai Minotaurusz.

Evenként már egészen szokásszerűen a közönség elé kerül egy statisztika arról, hogy hányan lettek öngyilkosok a hadseregben. Már úgy beletörődünk ebbe, mint a hogy a mithologia athéniaiak belenyugodtak, hogy egy csomó szüzet és ifjat áldozanak a krétai Minotaurusznak.

A mesebeli Minotaurusz nem pusztult el egészen, hanem ott lakozik minden országban a szürke kaszárnya labirintusában. Ebből a zárkózott világból kevés hír szivárog ki a nagyvilágba. A Minotaurusz magzatjai gondoskodnak róla, hogy a nyelveket elnémit-

sak. Ezért vállalkoznak oly kevesen Theseus szerepére.

Bebel Ágost német birodalmi szocziálista képviselő tegnapelőtt a berlini reichsrathban hajmeresztő dolgokat mondott el arról, hogy micsoda kegyetlenségeket követnek el a Minotaurusz, a német hadseregben.

Berlinben a katonai bíróságok tanácskozása nyilvános és ezen a révén több féltve őrzött titok került napfényre. De, mint Bebel mondja, ezekkel még koránt sincsen kimerítve a kegyetlenségek hosszú sora, mert a legtöbb esetben a megkínzott emberek nem mernék jelentést tenni.

Azok az esetek, amiket Bebel sorolt fel a német birodalmi gyűlésen, pitavali borzalmasságok. — Némelyik eset perverzítésánál fogva idegrovosért kiált. De kérdés miért epp a német hadseregben van annyi kegyetlenkedő, perverz ember?

Bebel csak czéloz az okra, amikor a legutóbbi időben történt két botrányt emlegeti. Potsdamban egy Eichel-Streiber nevű dzsidahadnagy fogadásból egymás után egy öblös pohárral és egy palackkal konyakot ivott tisztársai között. Mivel idejekorán nem gombolták ki a kabátja feszes gallérját, megfulladt. Egy másik hadnagyot, Hollmann magánlaksértés és más kicsapongások miatt egy hónapi börtönrre ítélték, mert enyhítő körülménynek tekintették, hogy részeg volt.

Bebel katonai kegyetlenségek hosszú sorából csak a legjellemzőbbeket mondta el. Boroszlóban egy altiszt az egyik közlegénynek, mikor vasárnapi kimenőre készült, szétvagdalta az uniformisát és megparancsolta, hogy újra varrja össze. Kilencz órára a legény keszen lett az öltögetéssel, de erre az altiszt megint szereszéjjel szabdalta az uniformisát. Ugyanerre az altisztre hatvanhárom kegyetlenkedést, kétszáz pontot és egy esomó karddal való vagdalkozást bizonyítottak be.

A második hadtest egy tisztjét, mert egy közlegényét halálra kínozták, egy évi és néhány havi fogházra meg lefokozásra ítélték.

Egy oldenburgi ezred altisztjére száz brutalitási esetet bizonyítottak. Egy izben ráparancsolt a káplárjaira, hogy feküdjenek hasra és legeljék a gyepet, mint az ökrök. Mindegyik engedelmeskedett, mert különben talán még a szubordináció ellen való vétség miatt ítélték volna el őket. Egy közlegényt a társaival hideg vízzel és kefével megmosatott és gyönyörködött a póre ember didergésében.

Egy másik esetet a német szoczialista sajtó derített ki. Egy közlegény borotvával aláll jelent meg a káplárjai előtt. Egy altiszt rákiáltott:

— Disznó, miért nem borotválkozol? Elővette a zsebkését azzal nyiszszasztotta le a legény álláról a szőrszálakat. Erre odament egy másik káplár és szólt:

— Nem így kell azt csinálni: Gyufát gyújtott és azzal pörkölte le a legény szakállát.

Egy Cenreich nevű sziléziai ezredbeli kapitányt 63 izbeni kegyetlenkedése miatt háromhavi várfogságra ítélték. Dortmundban pedig egy tiszt ötnegyed évi várfogságot kapott kegyetlenkedéséért. — Az utóbbi esetben erkélesten tettét bizonyítottak a bűnös tisztre.

Hogy ezek az esetek Németországban napfényre jutottak, abban nagyrésze van annak a reformnak, hogy a katonai bíróságok tárgyalása nyilvános. Érthető tehát, hogy nálunk Magyarországon s Ausztriában miért jádnak annira a katonai büntetőörvények korszerű reformjától.

Szomorú kimutatás.

A hivatalos lap mai száma egyszerre huszonöt meglett ember gondnokság alá helyezéséről ad hírt. Legnagyobb részüket elmebetegség miatt fosztják meg önrendelkezési joguktól ami az agy betegségnek nagymértékű pusztításáról tesz tanúságot s csak a kisebbik rész az, melyet könnyelműség miatt kellett gondnokság alá helyezni. A szomorú statisztikában kilencz asszony és tizenhat férfi szerepel.

Emlék a világosi hegyen.

A világosi fegyverletétel helye mind- eddig emlék nélkül van. A Nemzeti szövetség aradi fiókja, mint onnan írják, mozgalmat indított egy nagyszabású emlékmű felállítására iránt, amelyet a világosi hegy csucán fognak felállítatni. A szövetség megkereste az összes törvényhatóságokat, hogy küldjenek felirattal ellátott kötömböket. Ezekből állítják össze az emlékművet, melynek tetejére jönne a megfelelő szobor.

Táviratok.

A képviselőház ülése.

— A „Debreczen“ eredeti távirata. —

Budapest, február 24.

A házban folytatták a költségvetési vitát.

Csernoch János ellene beszélt

Morzsányi Károly mellette, különösen a főváros ügyeivel foglalkozott.

Várady Károly ellene hozott fel számos érvet, beszélt a hadsereg fölösleges kiadásairól, melyek rendkívül terhesek a népnek, mely nyög a sok adó alatt.

Újabb zavargás.

A „Debreczen“ eredeti távirata.

Budapest, febr. 24.

Belfortból táviratozzák, hogy ott tegnap egy politikai gyűlésből kifolyólag zavargások és verekedések keletkeztek. A rendőrség közbe lépett és számos letartóztatások történtek.

Henrik német herczeg Amerikában.

A „Debreczen“ eredeti távirata.

Budapest, február 24.

New-Yorki távirat szerint Henrik herczeg már megérkezett New-Yorkba. Őt magát, valamint kíséretét és a hajó tisztjeit a közönség lelkes ovációkban részesítette.

A király itthon van.

— A „Debreczen“ eredeti távirata. —

Ma reggel 6 órakor a király Budapestre érkezett.

Felülfizetések

Falk Armin és Tarsa munkás személyzete által f. hó 22 én saját segély alapja javára rendezett táncmulatságon: Falk Armin és Tarsa 100 korona, Knoll Rudolfné 20 korona, Stern József és Testvére Faaru szövetkezet 10--10 korona, Falk Ottó 8 kor., Jolsvai Imre 6 kor., Weisz Dávid, Fischer Béla, Aszódi Mór 5--5 kor., Hoffmann és Kronovitz, Trnka Ferencz, Nagy Lajos, Fischer Simon 4--4 kor., Somogyi Márton, Materny Lajos, Tóth Gyula, dr. Gaspar Géza, Rosenberg Albert öz. és fia, Markovits Dezső, dr. Nagel Zsigmond 3--3 korona, Lanuer Mózes 3 korona 60 fillér, Laszk József 2 kor. 10 fill., Hüter és Kellner, Fischer Izidor, Roth Adolf, Szőke Adolf, Dr. Szöllös Dezső, Schwartz Pál, Kardos László, Dr. Freund Jenő, Fürst Ödön, Fisch Testvérek, Falk Imre, Kontsek Géza, Juow Lajos, Genofszy Lajos, Szentkirályi Tivadar, Revesz Zsigmond Kohn és Jungroisz, Krivos Márton, Fischer Salamon, Balogh Dávid, Polgar Imre, Neumann Testvérek, Münch Gusztáv, Stark Ignác, Rosenberg Sándor, Borgida Antal, Luckner Herman, Szabó Sándor, Darvasi Sándor, Csizsár Sándor, Lovas Imre, Vedres István, N. N. 2--2 kor., Szinfeld Dávid 120 Rosenfeld Mor Witt Adolf, Bekes Lajos, Bekes Emil Nagy Árpád Stark Márton, Balázs István, Wernád János, 1 1 korona. Mely na y lelkü adományokért fogadják ezuton is gyamoljaink nevében leg-halásabb köszönetünk. A segély-alap nevében: Csizsár Sándor elnök, Lovas Imre pénztárnok.

Köszönetnyilvánítás.

Kiss Áron ev. ref. püspök a siketné-mak előadása alkalmából felülfizetés gyanant 20 koronát juttatott kezeimhez, mely kegyes adományt fogadja hálias köszönettel. Egyszersmint tisztelettel megjegyzem, hogy miután az előadásból befolyó jövedelem a városunkban felállítandó siketnéma iskolának a város által kezelendő alapját fogja képezni, e nemes e berbar ti célra szives adományokat állandóan elfogadók és nyugtázók. Oláh Károly tanácsnok.

Bacsoni Lajos siremléke.

Dr. Bacsoni Lajos siremlékere újabb a következő adományok folytak be: Major Gyula Paptamasi 2 korona, Besztercey Béla Alsó Bereczki 1 kor., Blyés József Debreczen 20 kor., Jeney Szabó Ilona Debreczen 5 korona, Jeney Szabó Miklós Debreczen 5 korona, Somogyi Pál Debreczen 20 korona, Dr. Helle Károly Debreczen 20 korona Tóth Béla Debreczen 10 korona, Kövendi Denes Nagy-Kun-Madaras 4 korona, Németh Gábor Csomonya 3 korona, Bagdy János Ant 2 kor., A f. é. február 15. kimutatott 17164 koronával összesen 26364 korona. Debreczen, 1902. febr. 22. Karay Sándor főgymn. tanár.

Választási közgyűlés.

A „Bikur Cholim” debreczeni betegsegélyző egyesület f. hó 23 án tartotta meg választási közgyűlést. A választmányba bevalasztottak: Hoffman Sándor, Knöpfler Simon, Schvarcz Fülöp, ifj. Fülöp Ignác, Rosenberg Simon, Emerich Arnold, Weisz Mátyás, Schvarcz Armin, Goldberger Dávid, Goldstein Péter, Vági László, Brüll Lajos, Geiger József, Glück Herman, Fischer Vilmos és Selveizer József. Pótlagok: Keiner Adolf, Smilovics Mihály, Glück Adolf, Turai Farkas és Kronovitz Ignác. A tisztújító közgyűlés f. évi márczius 2 án fog megtartatni.

Az „István” gőzmalom

társulat munkásai önképző és segézőköre évi rendes közgyűlést folyó év márczius hó 9-én d. u. 3 órakor tartja meg saját kör helyiségében, melyre a t. tag urak ez uton is meghívotnak. Az Elnökség.

Köszönetnyilvánítás.

A népkonyhára az elmúlt héten következő adományok folytak be: Debreczen város 1000 kor., újévi üdvözlés váltáság 388 kor. 20 fill., Haladás-egylet 100 kor., Br. Jozsinczy Miklósné, öz. Liptay Miklósné, Horváth Istvánné 10--10 kor., Veszprémy Zoltánné 5 kor., Kiss Istvánné, V. János (szakértei díj) 3--3 kor. Kontsek Géza 15 kilo vegyes paszuj, Nagy Sándorné 1 tál káposzta, N. N. 1 tál káposzta, 1 és fél kilo szalonna, Kiss Istvánné 1 zsák krumpli, öz. Liptay Miklósné 1 zsák krumpli, Csóka József bormérő 1 zsák krumpli, 5 kilo só, Gasparik Pistike 1 kilo zsir, fél liter leves tészta, Biczó D. né 1 tál káposzta, 1 kenyér, 3 liter leves tészta, Mórítz Ferencz 5 1/4 kilo szalonna, 4 1/2 kilo füstölt hus. Debreczen 1902. február 21. Szücs Kálmán főnygl. pénzt.

Dóczy József

Kitünő zeneszerzőnkől újabban egy eredeti magyar dal gyűjtemény jelent meg „Hat új eredeti magyar dal” cím alatt. A Dóczy dalok eléggé ismertek már, semhogy azokat dícsérni kellene. Ezen újabb, Blahánénak ajánlt, egytől-egyig szép dalgyűjteményét is ajánljuk a zenekedvelők figyelmébe. Ára a 6 dalt tartalmazó füzetnek 2 kor. Megrendelhető a Corvina könyvkereskedésben Temesvárt és minden könyvkereskedés utján.

Kefegyéri munkások táncvizalma.

A debreczeni Falk féle kefégyár munkásai tegnapelőtt este sikerült táncestélyt tartottak a Korona diszteremben A táncestélyen nagy számmal jelentek meg a meghívottak és kitünő jókedvben mulattak.

Több mint nyolcvan pár táncozta az első negyest s a tánczok során az újrázásoknak is alig akart vége-hossza szakadni. A táncestélyen megjelent hölgyek névsorát az alábbiakban állította össze tudósítónk:

Asszonyok: Csepregi Dávidné, Székely Sándorné, Kulesár Istvánné, Tóth Jánosné, Nagy Mihályné, Barna Györgyné, Kaszás Jánosné, Árva Istvánné, Biró Jánosné, öz. Kaszás Jánosné, Szabó Sándorné, Mezei Sándorné, Vorák Gáborné, Göncz Sándorné, Pentek Sándorné Győri Mihályné Bacsai Balintné, Farkas Vilmosné, Balog Ferenczné, Szabó Jánosné, Török Istvánné, Szőke Imréné, Papp Miklósné, Tóth Istvánné, Nagy Imréné, Lovas Imréné, Weisz Samuelné, Földvári Sándorné, Horváth Jánosné, Bónis Andrasné, Gyömber Jozsefné, Szathmari Istvánné, Farkas Istvánné, Száraz Jánosné, Falk Arminé, Falk Ottóné, Weisz Dávidné, Markovits Dezsőné, Karadi Jozsefné, Kiss Jozsefné, Böszörményi Mihályné, Szilágyi Zsigmondné, Cseresznyés Ferenczné, Burai Sándorné, Tömösvári Gáborné, Kopasz Mihályné, Varga Jánosné, Géder Jánosné, Sztraka Jánosné, Béres Istvánné, Kozma Istvánné, Kiss Jozsefné, Kozma Jánosné, Komádi Jánosné, öz. Szathmari Istvánné, Kozma Imréné, Kiss Sándorné, Csizsár Sándorné, Tamás Jánosné, Szurok Istvánné, Kiss Istvánné, Szücs Jánosné, Harsányi Jozsefné, Sándor Jánosné, Nagy Sándorné, Fogarasi Istvánné, Szücs Istvánné, Nagy Lajosné, Szepesi Istvánné, Balázs Lászlóné, Tóth Istvánné.

Leányok: Tarka Eszti, Kurtai Juliska, Kiss Eszti, Sztraka Eszti, Géder

Juliska, Böszörményi Juliska, Nagy Juliska, Béres Mariska, Papp Erzsébet, Kozma Róza, Kozma Julianna, Kalmár Berta, Szathmari Erzsébet, András Mariska, Király Juliska, Bácsi Róza, Szepesi Juliska, Szoboszlai Mariska, Csizsár Juliska, Tamás nővérek, Török nővérek, Gerőcz Juliska, Gerőcz Mariska, Varga Eszti, Szekeres Juliska, Szurok Mariska, Szurok Jolánka, Molnár Rózsika, Szücs Eszti, Szücs Mariska, Kovács Mariska, Kovács Juliska, Oláh Juliska, Nagy Sára, Bakó Sarolta, Balázi Mariska, Balázi Anna, Balázi Lujza, Nagy Róza, Kis Róza, Gyarmathy Erzsike, Szilágyi Erzsike, Kis Eszti, Tóth Zsuzsika, Racz Róza, Krasznai Zsuzsika, Jánosi Erzsike, Erdei Mariska, Barna Juliska, Nyitrai Mariska, Nagy Eszti, Mezei Juliska, Nagy Mariska, Barta Giza, Uszó Eszter, Uszó Zsuzsika, Pap Juliska, Fogarasi Juliska, Diós Mariska, Abel Juliska, Abel Mariska, Tóth Teréz, Orosz Eszti, Magyar Zsófi, Szabó Juliska, Weisz Erzsike, Hadházi Eszti, Szigeti Erzsike, Adorján Mari, Kovács Erzsike, Balázs Mariska, Kovács Zsuzsika, Lókody Juliska, Kis Rózsika, Kiss Mari, Némethy Eszti.

SZÍNHÁZ.**Műsor:**

Kedden, „A” Bérlet Hunyady József ur vendégfelléptével: A Bor. Falusi történet 3 felvonásban.

Szerdán, „B” bérlet A görög rabszolga. Operette 3 felvonásban.

Csütörtökön, „C” bérlet újdonságul először A zsaba. Bohózat 3 felvonásban.

Pénteken, „A” bérlet Ugyanaz.

Szombaton, „B” bérlet Ugyanaz.

Vasárnap két előadás: délután A két árva. Szimfónia 5 felvonásban.

Este bérletszűnetben újdonságul először: Katalin. Nagy operette 3 felvonásban.

Köszönetnyilvánítás.

Az evang. filléregylet által rendezett tea estélyre a következő adományok folytak be:

a) pénzbeli adományok és felülfizetésekben, öz. Kacsokovics Ivánné, Ormós Gáborné és dr. Szalay Béláné 20--20 koronát, Puky Gyula 14 kor., Ábrahám László, ifj. Boczkó Sámuelné, Bodnár honvéd ezredes, Gaszner Géza, Liszka Nándorné, Reichman Armin, Sesztina Lajos, Szójka Gyula, Trnka Gottliebne és Weszter Istvánné 10--10 kor., Handtel Vilmos 9 kor., Füleky Pál, dr. Horvay Robert, Hoffmann és Kronovitz, Materny Lajosné, Miskolczy Jenő és Zatorszky Istvánné 6--6 kor., Csanak József, Csatai Gyuláné, Engeszer Jozsefné, Harmath Gergelyné, Jánossy Jozsefné, dr. Kereszty Zoltánné, Kaszanyitzky Endre, Kontsek Gézané, dr. Konézy Gyuláné, László Jozsefné, Markovics Károly, Mihalovits Jenő, Péter Pálné, Rosenfeld Miksa Budapest, dr. Szojtyory Nagy Kálmán, Szarukan Sándorné, N. N. és Wagner Györgyné 5--5 kor., Benyáts Emilné, Donogán Istvánné, dr. Dóczy Emil, ifj. Gyürky Sándorné, Havas Kálmán, öz. Hrabéczy Antalné, Harsányi Istvánné, Keller Sándor, Kortész Miklós, Kovaliczky Antalné, Oláh Károly, Mayer Emil, Paraszky Gyuláné, Szliuka Paula, Springer Jozsefné, Thieszen Arthurné és ifj. Tóth Ferencz 4--4 korona, Bisothka Gábor és dr. Ujlaki Hugó 3 3 kor., Biró Pálné, Erber Bálint, Fancovics Jenő, H. E. Kérészi Zsuzsika,

82761
82761
82761

Kontsek Géza és Ungváry Mihály 2—2 kor. Bakos Kálmán, Gyurcsány Béla és Roth János 1—1 korona. Összesen 408 korona.

b) Étél- és italneműeket adtak: Géresi Kálmáné, Ormós Gáborné, Dr. Bayer Ferenczné, Dr. Balkányi Miklósné, Benyáts Emilné, Dömök Béláné, Farkas Ödönné, Félégyházy János, Forgách Károlyné, Hetey Ignáczné, Ganofszy Lajos, Handtel Vilmos Dr. Händel Vilmosné, Hadházy Ferenczné, Harmath Gergelyné, Horváth Andrásné, Kondor Lajosné, Lamprecht Frigyesné, Luchs Albertné, Markovics Róza, Molnár Ring Mária, Molnár Lukácsné, Mayerszky Mihályné öz. Menceze Henrikné, Náday Rezsőné, dr. Popder Alajosné, öz. Pántek Ferenczné, Raics Lajosné, Riesz Lipótné, Stenczel Lajosné, Szentessy Jánosné, Székely Ferenczné, Szliuka István, Kémery Gyuláné, Thieszen Arthuré, Tamássy Béláné, Wagner Györgyné és Zimmermann Gyuláné. A borsátort ingyen készítette Náday Rezső. Fogadják mind ezen jószívű adakozók kegyes adományaiért hálás, köszönetünket. De köszönetet mondunk azon kedves ifjú hölgyeknek is, kik közreműködésükkel és szolgáltságukkal a tea-estély sikerét biztosították, valamint a buzgó és fáradhatatlan rendezőségnek.

Debreczen, 1902. febr. 22.

A fillérogylet elnöksége:

Géresi Kálmáné elnök
Ormós Gáborné alelnök.

Tolsztoj vallása.

Folyt. és vége.

Nem ilyen okok, hanem szemlélődés, lassu, fokozatos átmenet, az emberiség bajainak, szenvedéseinek eles, aprólékos megfigyelése juttattak Tolsztojt ugyanerre az álláspontra. Vallást ő sem alapít, csak a jelen vallásnak keresztelt egyházat akarja megdönteni; hitét azonban egy egész önálló, nagy könyvében kifejti. Mint a legtöbb vallási reformátor, kezdetben ő is a kétkezők táborába tartozott, csak idővel lett azzá az emberré, akinek ma ismerjük. Harmincöt éven át, amint maga mondja, nihilista volt a szó teljes értelmében, vagyis olyan ember, aki abszolút semmiben sem hisz. Az élet legnehezebb gondolata a halál; amely előre vetette árnyékát, tette őt hívővé. Megfigyelte, hogy az élet titkát az egyszerű muzsik könnyebben tudta felfogni, mint a tanult, tudományos ember. Amint a biblia mondja, el van takarva a bölcsenek előtt, ami ismeretes az egyszerűek és gyermekek előtt. Leszáll tehát parasztjaihoz, körükbe iparkodik bejutni és így lesz Oroszország legnagyobb parasztjává és korának vallási reformátorává. E tekintetben azonban nem egyedül álló Oroszország írói között. Dosztojevszkijben is van valamelyes vonás, amely hasonlít hozzá, csak hogy míg Dosztojevszkij a vallási megújulás: valami tisztán ki nem fejezett eszmében, a részvevő keresztényi szeretetben látja, addig Tolsztoj tovább megy és egy alapra helyezkedik a duhoborcokkal, molokánokkal: Szutajevék és parasztjaival.

Ezeknek a felekezeteknek vallási és társadalmi ideái nagyon sok tekintetben rokonok azokkal az eszmékkel, amelyeket Tolsztoj hirdet. Az ember gondolni sem merné, hogy mily tömörked közös vonás van e lenézett eretnek és Oroszország legünnepeltebb írójának felfogása között. Egy szempontból indulnak ki. Hogy a világot meg lehessen javítani, hogy elérhessék azt az ideális álláspontot, amelyet Krisztus és apostolai hirdettek, a jelen társadalmi

rendjét kell semmisíteni. Nem akarnak rombolni, de mégis anarkisták. Közös meggyőződésük — Szutajev érzi, Tolsztoj kifejti — hogy a kormány és a törvények csak a rosszak találmányai a még rosszabbak számára. Szerintünk az egyház — ha ugyan hitők megnyilatkozhatik ilyen szervezett formában, — nem választható el a polgári társadalomtól. Csak egy törvény lehet kötelező az ember előtt: az erkölcsi törvény, amelyet Krisztus hirdetett az emberiségnek. Az igazi keresztény előtt csak Isten és nem a világi törvény parancsai lehetnek kötelezők. Amit Tolsztoj könyveiben hirdet, amiért él a teokratikus demokrácia eszméje.

A paraszt reformátusokkal közös eszmék mellett fel-fel tűnedeznek nála Rousseau tanai is. Rousseau azt kívánja, hogy minden ember tulajdon keze munkája után éljen. Ő ezt így találja rendkívülönak és hasznosnak. Tolsztoj szintén ezt kívánja, de alapja a biblia, abból keresi ki hozzá érveit. Sokan magyarázták, hogy miért él parasztmódrá, miért kapál, miért vág fát. Sportot, egészségügyi tekinteteket kerestek benne, pedig távolról sem az. Nála ez alap elv, princípium.

Tolsztoj azonban igazán mégis csak parasztjainak, de főként Szutajevnek a tanítványa. Ő, a főur, az ünnepezt író felkereste a parasztot, hogy tanuljon tőle. És tanult. Hite ugyszólván a magasabb szutajevizmus. Távolról sem lehet azt hinni, hogy Tolsztojnban nincs eredetiség. Ambár tanításának alapelvei főként nem önmagában találják forrásokat, eredetisége a legesekélyebb mértékben sem vonható kétségbe. — Önálló, nagy egyénisége mindent magába olvaszt, saját felfogásának bélyegével látja el. Külömben is a kétség először benne született meg és csak aztán fordult hitbéli megvizsgálás céljából azokhoz, a kik azt hirdették, hogy már megtalálták. — Mindenestre azonban az eddig nem ismert, sajátosan orosz vallási felfogást ő teszi nevezetessé, ő ad neki polgárjogot a nagy világ színe előtt.

Ezeket az eszméket ő, a Szutajevnél tágabb látkörű, klasszikus tudományokon művelődött a gyakorlati élettel ismerős író a fennálló társadalmi viszonyokkal össze akarta egyeztetni. Hogy azonban ez az egyeztetés hogyan mehetne végbe, azt mi nem tudjuk elképzelni. Tolsztoj állítása szerint a társadalom ez esetben valami szabad rend formájában alakulna ki, közelebbi magyarázatot adni azonban nem tud. Eszméi szépek, nagyok, de gyakran csak hangzatosak. Az ígért földét eddig azért nem tudtuk elérni; mert az emberiség mindig kívül rejtette magát, mint önmagában. Forradalmak, törvények tudomány nem elég hatalmas arra, hogy az állapotok változtassanak. Hogy az emberiség nyomora megszűnjék, a bünt kell kiirtani. A morális megújulás a társadalmi megújulás első feltétele. Szép szavak mindenestre, de sokszorosan kétes értékűek. Hogy képzeljük el a megújulást, ha a jelen társadalmi rend összes formáit megsemmisítjük. Hogy azok az eszmék, a melyeket Tolsztoj igazaknak ismer el, azok is ebben a társadalomban vetődtek fel, ez a szülőanyjuk. Az emberiség egész életében bizonyos formákhoz, keretekhez kötötte magát, az ősidőkben a keretek létrehozása volt emberi voltának első megnyilatkozása; nélkülök meg Tolsztoj szabadrendjét sem lehet elképzelni. A teokratikus társadalmi szervezetek legnagyobb veszedelme mindig a belső rend hiánya, az összeomlás volt; hogy lenne ez kikerülhető abban az ideális anarkista társadalomban, amelynek még korekei nincsenek. Az öskereszténység, a

melyhez Tolsztoj vissza akar térni, akkor indult hódító útjára, mikor látható formába öltözött. A protestantizmus, amelyet az ortodox oroszok nem hitbéli megújulásnak, hanem a katolicizmus negációjának tartanak, megszületése után rögtön kénytelen volt magát intézményekkel körülbástyázni, hogy megmaradhasson.

Tolsztojnál az igazi vallás az állam, a haza, a nemzet, a civilizáció, az emberiség haladásának a tagadása. Ha azonban bibliával a kezünkben Krisztus tanítására hivatkozva tagadjuk az állam jogosságát, a társadalmi szervezkedés rendes voltát, a haza, a nemzet eszméjének magasztosságát, az bizonyos szempontokból nézve lehet ugyan szép, de semmi esetre sem a világba való.

Tonelli Sándor.

CSARNOK.

Vaterloo.

Eckmann—Chatrián elbeszélése után fordítotva: ifjabb Móríc Pál.

Zokogva sirtam, a miközben a szörnyű és fájdalmas esetet elbeszéltem jó gazdának. Gazdám kezét hátrátve járt fel és alá, de, hogy engemet hallhasson, időnként meg megállott. Szikrázott a szeme, összeharapta az ajkait és a fogai közül kérdezte:

— Józsi! aztán, mit vetettek ezek az emberek?

— Semmit Goulden ur!

— Az lehetetlen... Hisz csak a nagy czinkosbetyárság érdemel ily elbánást... Az ördögbe! Talán még sem vagyunk vadak? Magok azok az erdőirtó parasztok sem t-madhattak így ok nélkül, egyedül azok miatt a kokardák miatt...

Nem akarta hinni a szavaimat. Csak midőn másodszor is elbeszéltem ezt esetet, ekkor busulta el magát.

— Hát már meghiszem... De hidd el Józsi fiam, hogy ez nagyobb szerencsétlenség, mintsem magad véled. Mert ha ez tovább is így tart, ha nem fékezik meg ezeket a gazokat, ha ezek a Pinnacle fele zsi-ványok kerekednek felül, végre mégis csak felnyílik a becsületes emberek szeme.

Többet nem mondott az esetre gazdám; mert vége volt a bucsujárásnak, Katicza és Gréti néni is visszatértek.

Együtt ebédeltünk, a néni igen kivolt békülve, de Katicza is hasonlólag; én azonban, noha gyönyörűségem volt, hogy velük lehettem, nem küzdhettem le szívem előbeni fájdalmát. Goulden ur is mélyen elgondolkozott.

Alkonyattájt jó darabig kísértem Katiczát és a néni. A bucsuzásnál megcsókoltuk egymást és nyugodalmas jó éjszakát kívántunk. Nyolcz óra tájt értem haza. Goulden ur vasárnapi szokása szerint a „vad ember“ sörházba ment, a hol különféle ujságokat is lehetett olvasni. Én lefeküdtem. Gazdám 10 óra felé tért haza, még ekkor méces éget az asztalomon, mit is gazdám látván, benyitott.

— Józsi fiam, úgy látszik, mindenütt megkezdődött a bucsujárás, a szent körmenetek. Az ujságokban egyebet sem olvashatni.

Majd arról is beszélt, hogy mintegy nyolczvanezer hadi fogok tér haza, a mi szerencse a hazára.

(Folyt. köv.)

Nyilttér.**Foulard selyem**

legválasztékosabb színárnyalatokban, elérhetetlen választékban, ugyancsak fekete, fehér és színes selyem, jótállással. Közvetlen eladás magán személyeknek, egyes ruhákra szükséges mennyiség, bérmentesen, vámköltség nélkül házhoz szállítva. Elismerő levelek ezerszámra. Minták azonnal. Sveicba 25 fl. levélb. kell.

Union selyemszövőgyár

Adolf Grieder & Cie Zürich (Schweicz.)

kir. udv. szállítók.

APRÓ HIRDETESEK.

10 szög 40 fillér, azontal minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

Tölgyfa szőlőkarók

kapható 4, 5, 6, 7 suk hosszú **Hegedüs Emil** tűzfaraktárban. Lakása Arany János-u. 16.

Uj gözmalom!

Van szerencsém a n. e. közönségnek szives tudomására hozni, hogy **Debreczenben a volt sertésvásártéren, a Bárány korcsma átellenében**, egy a mai kornak megfelelő a legjobb berendezéssel ellátott **uj gözmalom és olaj malmot** állítottam fel. Az orleto közönségnek tehát a legjobb alkalma nyílik, buza, rozs, tengeri és többi terményeit **olcsón és kitünő minőségben** nálam örletni, főfeladatam oda irányul, hogy a t. cz. közönség lelkiismeretes és pontos kezeltetése által minden tekintetben kielégítve legyen úgy az átadott súly, valamint a termények **eredeti minőségben** feldolgozott örleményekben való visszaadása által. A t. cz. közönség b. partfogását kerve kiváló tisztelettel **Rosenthal Dániel** Liszt, korpa, dara eladás a malomban kiesinyben és nagyban.

Kiadó Rakóczi utca 60 sz. ház aug. 1-től, mely áll 6 szobából, egy felső konyha, 4 pince szoba, jó ivóvíz, fasszin és kerttel, értekezhetni lehet ugyanott 62 sz. háztulajdonossal.

Legjobb a Borsy-féle Pemefücnkorka. — Kapható Borsy cukrazdájában, Josa és Jóna utrak üzletében. 1 doboz 20 fl.

2 nagyobb urilakás,

melynek mindegyike 5 szoba, fürdő szoba és mellékhelyiségekkel áll, légszesz világítással, udvari vízvezetékekkel, a legnagyobb kényelemmel berendezve, esetleg istállóval együtt máj. 1-től kiadó Rakóczi-utca 11 sz. (volt Liptai ház.) Értekezhetni ugyanott.

Tanuló felvétetik. Czim a kiadóhivatalban.

Megvételre keresek jó karban levő kovács műhely felszerelést. Czim Stuhlberger V. Péter.

Kiadó a Bethlen-u. 23 sz. ház egészben esetleg lakásrészenként.

Kiadó a Reáliskola u. 3 utcai szobás lakás és mellékhelyiségek, továbbá a Hatvan u. 42 sz. a. 2 szobás lakás. Értekezhetni Hatvan-u. 42 sz.

Kiadók a Bethlen u. 23 sz. házban péknek, kész kemencével, asztalosnak, lakatosnak alkalmas helyiségek lakásokkal.

Kiadó a főpiacon 4 szoba, előszoba, konyha, pince, mosókonyha stb. nagy kényelemmel ellátott uri lakás máj. 1-től. Ugyanott egy bolti helyiség kiadó. Értekezhetni **Rannkel H. és fia** czegeknél.

Eladó sestakerti nyaraló.

A sestakertben a legszebb pormentes és özondus helyen 4 szobás urilakás hozzávalóval, kitünő vizű kuttal, mindenféle termő gyümölcsfával 25—30 hekt. évi börtérmettel s kepező fizetési feltételekkel eladó. Értekezhetni Kossuth-u. 12 sz. a. Lázesternél.

Eladó bor

70 hliter kitünő fajbor 1901 é. termés, Vadász Emil Ákosföldi szőlőtelepén. Ugyanott fajtiszta szőlővesszők, magas törzsű olított angol köszméte és rózsafák kaphatók olcsó áron. Levélbeli tudukozódások a tulajdonoshoz címzendők Debreczen Homokkert 185.

Eladó ház

Debreczenben a Hatvan utca elején piachoz közel eső 8. sz. — 415 négyszögöl területű házastelek kedvező feltételek mellett eladó. Értekezhetni Hódy Belánéval Egyháztör 17. Debreczenben.

Ház és udvar május

1-től kezdve kiadó a Hatvan-u. 43 sz. a. u gyümölcs piacon. Értekezhetni Csengeri Ignác sztraktárában.

Szép bajusz

nyerhető rövid időn a híres „Hajduságpedrő” használata által. Egy doboz 40 fl. Kapható Debreczenben Tóth Béla gyógyszerárában, valamint a készítő Grósz Nagy Ferencz gyógyszerésznél II. Szoboszlón.

28 hold ujtöld

tanyával szoboszlói országot mellett eladó. Vörösmarty-u. 5.

Egy régi jóforgalmu

biztos megélhetést nyújtó üzlet, Debreczenhez közeli nagy városban, más vállalat miatt berbe, esetleg örök áron eladó. — Czim a kiadóhivatalban.

Ha pénzre van szüksége tessék egész bizalommal megkeresni Rácz Béla bank biz. irodáját, ahol kölcsönök betáblázásra III. helyre is, esetleg személy hitelre, földbirtokosok, ház és szőlőtulajdonosok, valamint 1600 kor. ielüli fixfizetéssel bíró hivatalnokok részére a legjobban és gyorsan kieszközöltetnek. Többféle tartozásokat egy helyre convertál. Tökéltörlesztéses kölcsönök, minden száz korona után földbirtokra 50 évre tőke és kamatban félévénként 2 kor. 35 fl. és 30 évre 3 kor. 30 fl. fizetendő. Bővebbet : Debreczen, Hunyadi-u. 19. (volt kisvárad, vasut utca.)

Magkereskedésemet**uj helyiségemben, Kossuth-utca 7 sz.**

a régi szolid alapokon tetemesen kibővítettem s azt úgy **gazdasági**, mint **konyhakerti és virágmagvakkal** gazdagon felszereltem.

Sajat érdekében jól teszi mindenki, mielőtt szükségletét magfélékben fedezné, ha megtekinti magraktáramat s meggyőződést szerez **ezégem kiváló szállító képességéről**. Mintákkal és uj nagy

képes árjegyzékkel

szívesen állok rendelkezésre.

Kontsek Géza

magkereskedése.

Előbb **Gaszner Károly**.

Árverési hirdetmény.

Néhai Rápolti Sándor örökösei tulajdonát képező debreczeni 5412. számú telekjegyzőkönyvben 2868/b és 2868/b—1. helyrajzi számok alatt felvett Ispotály utca 7-ik sorszámu házastelek önkéntes árverésen elfog adatni.

Az árverés megtartására határidőül **1902. évi Márczius hó 12. napjának délelőtt 9 óráját** — irodámhoz — Szent Anna utca 7. szám — tűzöm ki.

Kikiáltási ár: 14.000 korona.

Az árverési feltételek irodámban, a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Debreczen, 1902. évi február 20.

Lestyán Adorján.

kir. közjegyző.

Üzleti könyvek,
csinos kiállításban, erős kötésben, igen
jutányosan kaphatók
Hoffmann és Kronovitz
könyvnyomdájában.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.

82761
92501
80111